

Samisk litteratur i biblioteken under urfolksspråkåret 2019

Förenta nationerna (FN) har utlyst 2019 som det Internationella året för urfolksspråk - IYIL2019. Urfolksspråkåret ska synliggöra urfolksspråken och bidra till att stärka och utveckla dem. Under året är Sametingets önskan att biblioteken bidrar till att uppmärksamma urfolksspråkåret genom att särskilt belysa samisk litteratur.

2 680 av världens 7 000 språk riskerar att försvinna och med det även dess kulturer. Exempler är otaliga där folkgrupper övergett eller tvingats överge sina språk. Denna erfarenhet delar samerna med andra urfolk runt om i världen. Samtliga samiska språk är hotade språk.

Urfolkens språk är inte bara en tillgång för talarna själva utan är en del av världens kulturella mångfald, bärare av kulturhistoria, traditioner och minnen, samt varje persons unika identitet. Ordspråk och idiom utgår ofta från kulturen, ibland en historisk sådan. När ett språk utrotas, försvinner samtidigt en unik kunskapsbank med historiska, andliga och ekologiska kunskaper. Dessa kunskaper är oumbärliga i språkets kulturella sammanhang, och kan ge andra människor viktiga insikter.

Den skrivna samiska litteraturen är inte gammal. Vad som däremot är mycket gammalt är den muntliga traditionen. Jojken, myterna, legenderna var något som fördes vidare och förs vidare än idag från generation till generation. Historiskt sett har mycket skrivits om samer. Men väldigt lite har skrivits av samerna själva. Det var inte förrän i början på 1900-talet som de första verken skrivna av samer publicerades. Anledningen till att samer började skriva så pass sent är att det inte var samerna själva som startade skolor och de skolor som fanns undervisade varken i eller på samiska.

Huvudsyftet har genom historien varit att göra samerna till goda medborgare i de nationalstater de levde i. Även idag är situationen sådan att en minoritet av samerna kan skriva och läsa på sitt eget språk. Till detta kommer att skillnaderna mellan de samiska språken gjort att man har flera olika ortografier.

Vår förhoppning är att ni vill synliggöra de samiska språken och vår litteratur under Urfolksspråkåret 2019. I bilagan som vi skickar med finns ett urval av samisk litteratur, allt från barn- och ungdomslitteratur till poesi. De böckerna, och många fler, finns att låna på Samernas bibliotek där man både kan låna vanliga fjärrlån över Libris och beställa depålåen som biblioteket kan använda i upp till ett år.

Har ni fler frågor?

Kontaktuppgifter till Samernas bibliotek:

Birgitta Edeborg, tel. 0971-170 24

bibliotek@sametinget.se